

АНОТАЦІЯ

Свиридюк Н. О. Підготовка майбутніх учителів технологій до застосування етнодизайну у професійній діяльності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», галузі знань 01 Освіта / Педагогіка – Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, МОН України, Полтава, 2023.

Етнодизайн є синергією народного мистецтва та сучасних технологій дизайн-проектування. Технології етнодизайну, спираючись на глибоко національну традицію, сприяють створенню сучасних проєктів, що втілюють етнічну унікальність та є цікавими для всього світу. Зважаючи на перспективи оновлення та розвитку Нової української школи, найбільш привабливими для впровадження етнодизайну в освітній процес має освітня галузь – технології. Зокрема, актуальності набуває підготовка майбутніх учителів технологій та її етнодизайнерський напрям, що повинні не лише відповідати сучасним вимогам, а й майбутнім викликам. Визначальну роль у підготовці майбутніх учителів технологій відіграє володіння інноваційними технологіями навчання етнодизайну, вміння їх адекватно застосовувати в освітньому процесі. Тому дослідження методичної специфіки підготовки майбутніх учителів технологій, що впливає на ефективність впровадження етнодизайну в професійній педагогічній діяльності, є актуальною.

У дисертації основна увага приділена народній ляльці як об'єкту етнодизайну, в якому прослідковується синергія різноманітних видів традиційного декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема вишивки, ткацтва, прийомів традиційного крою, валяння з вовни, вибійки, фарбування рослинними барвниками, аплікації, виготовлення штучних квітів традиційним способом, плетіння з природних матеріалів, бісеронанізування, роботи зі шкірою, виготовлення прикрас з текстилю та інші. Народна лялька

є втіленням комплексності технологій етнодизайну, найбільш ціннісним аспектом яких є виховний, естетичний, екологічний, національно-патріотичний потенціал народного мистецтва. Тому технологія виготовлення народної ляльки може бути впроваджена в освітній процес на різних його етапах та різноманітних форматах організації навчання і виховання молоді, зокрема, на уроках технології в закладах загальної середньої освіти, гурткових заняттях в закладах позашкільної освіти, виховних та мистецьких заходах, екскурсіях, майстер-класах і творчих зустрічах з народними майстрами тощо.

У ході теоретичного пошуку проаналізовано значний масив наукової, спеціальної літератури, присвяченої етногенезу народної української іграшки, проведено етнографічні польові дослідження та представлено результати етнографічних розвідок регіональних особливостей ляльки Полтавщини, що слугують теоретичною основою навчання етнодизайну народної ляльки. Побіжно розглянуто витoki іграшкарства, первісну, ймовірно сакральну, роль ляльки; загальноєвропейську тенденцію процесу розмежування народної домашньої іграшки та кустарного іграшкового виробництва, появу іграшкових промислів, становлення мистецтва народної ляльки.

Грунтовно потрактовано та уточнено поняття «дизайн», «етнодизайн», «декоративно-ужиткове мистецтво», «декоративно-прикладне мистецтво», «народне мистецтво»; досліджено семантику понять «іграшка», «народна іграшка», «іграшкарство», «лялька», «лялька-мотанка», «вузлова лялька».

Систематизовано технології етнодизайну народної ляльки, як цілісного об'єкту дизайн-проектування, у процесі виготовлення якого вивчаються різноманітні техніки декоративно-ужиткового мистецтва, та згруповано їх у технології формування українського традиційного костюму; технології застосування традиційних натуральних матеріалів та технік їх обробки і декорування; технології дослідження національної колористики та

орнаментики; технології вивчення та реконструкції побутово-обрядового значення ляльки.

Проведено контент-аналіз матеріалів із досвіду роботи учених і педагогів-практиків у галузі дизайн-освіти, аналіз програмного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та позашкільної освіти. З'ясовано, що використання технологій етнодизайну у професійній педагогічній діяльності потребує організації цілеспрямованої підготовки учителів, метою якої визначено формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування етнодизайну народної ляльки в навчально-виховному процесі шкільної та позашкільної освіти, що сприяє формуванню національної самосвідомості учнівської молоді.

Готовність майбутніх учителів технологій до застосування етнодизайну народної ляльки у професійній педагогічній діяльності потрактовано як ціннісне ставлення до народного мистецтва та етнотрадицій, позитивні установки на використання етнодизайну в навчально-виховному процесі; професійний інтерес до формування етностилю; стійкі мотиви до проектно-технологічної діяльності з етнодизайну; усвідомлення відповідальності за її результати. Уточнено сутнісні характеристики готовності через структурні її компоненти: мотиваційно-ціннісний, предметний, навчально-методичний та організаційно-виховний.

Структуровано цілеспрямований процес професійної підготовки за окресленим напрямом етнодизайнерської підготовки майбутніх учителів технології у єдності компонентів макроструктури (структурно-логічна послідовність спеціально виділених навчальних дисциплін та практик, сукупність змістових модулів, що забезпечують фахову підготовку майбутніх учителів за визначеними напрямами технологій етнодизайну у змісті різних освітніх компонентів) і компонентів мікроструктури (семіотичний, що містить систему вправ і завдань, технологічних прийомів та технік, демонстраційний матеріал (твори народного мистецтва, комплекти зразків

технік декоративно-ужиткового мистецтва), презентаційні проекти (тематичні виставки та музейні експозиції, мультимедійні засоби навчання тощо); методичний, до якого увійшли проблемно-пошукові, ігрові, імітаційні, інтерактивні, художньо-графічні, проектні, презентаційні методи навчання; праксеологічний, що розкриває специфіку реалізації сучасних форматів освітньо-виховної роботи (веб-квести, етноподорожі, віртуальні етнокскурсії, тематичні стилізовані етнодійства, етнопроекти, етномистецькі перфоманси, етномайтер-класи, шоу майстер-класи тощо).

Розроблено цикл авторських змістових модулів «Етнографічні нариси про українську народну іграшку», «Поєднання технологій етнодизайну в народному мистецтві створення вузлової ляльки», «Реалізація етнодизайну у контексті освітньої галузі «Технології», «Методика організації позаурочної навчальної діяльності учнів з етнодизайну», пакет творчих завдань навчальної педагогічної практики, курсових і кваліфікаційних робіт та подано методичні рекомендації до їх впровадження, які сконцентровано у навчально-методичному посібнику «Залучення молоді до етнодизайну через призму народної української ляльки».

У ході педагогічного експерименту виявлено, що за наявності логічно структурованого процесу фахової підготовки майбутніх учителів технологій з виділеними ключовими напрямками використання технологій етнодизайну в діяльності закладів загальної середньої та позашкільної освіти, за наявності програмного, навчально-методичного забезпечення, розробленого контенту для вивчення технологій етнодизайну народної ляльки підвищується рівень готовності майбутніх учителів технологій до застосування етнодизайну народної ляльки у різних форматах освітньо-виховної роботи.

Ключові слова: дизайн-освіта, етнодизайн, технології етнодизайну народної ляльки, професійна підготовка майбутніх учителів технологій, синергійна сутність підготовки майбутніх учителів технологій до застосування етнодизайну народної ляльки в системі шкільної та позашкільної освіти, готовність майбутніх учителів технологій до

застосування технологій етнодизайну народної ляльки у різних форматах освітньо-виховної роботи.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧКИ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1. Свиридюк Н. Традиція створення вузлової ляльки у Полтавській області. *Полтавська школа етнодизайну* : кол. монографія / кол. авторів: М. І. Степаненко, Є. А. Антонович, В. Г. Бутенко, В. П. Тименко, А. Ю. Цина та ін.; за заг. ред. В. П. Титаренко. Полтава : Астроя, 2020. С. 186–200.

2. Свиридюк Н.О. Методика організації та проведення етноподорожі у світ народної ляльки. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 5. С. 144-152.

3. Свиридюк Н. О. Навчання майбутніх учителів технологій мистецьким особливостям проведення майстер класу з виготовлення вузлової ляльки. *Педагогічні науки*. 2022. Вип. 80. С. 57–63.

4. Свиридюк Н. О. Особливості технології проведення етномайстер-класів для різного контингенту учнів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2023. Вип. 1 (51). С. 308–315.

5. Свиридюк Н. О. Підготовка майбутніх учителів технологій до організації творчої діяльності учнів на засадах етнодизайну. *Молодь і ринок*. 2023. № 4. С. 83–89.

6. Свиридюк Н. О. Технології залучення учнівської молоді до українських традицій засобами етнодизайну. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 154–164.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Свиридюк Н. О. Сприйняття української народної ляльки різними віковими групами населення Полтавської області. *Лялька як знак. Образ, функція* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Другі Марка Грушевського читання» / за ред. О. С. Найдена. Київ : ВД «Стилос», 2010. С. 108–112.

8. Свиридюк Н. О. Народна лялька з елементами традиційної полтавської вишивки. *Генеза полотняного літопису у творчості майстра*

народного мистецтва Олександри Великодної : Всеукр. наук.-практ. конф. (23 квітня, 2014 р.) Полтава, 2014. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4917/1/10.pdf>

9. Свиридюк Н. О. Вишивки в оздобленні української народної ляльки за зразками творів В. С. Роїк. *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості, присвячене пам'яті Героя України, Заслуженого майстра народної творчості України В. С. Роїк* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Полтава, 25-26 вересня 2014 р.). Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. С. 89–91. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7340>

10. Свиридюк, Н. Традиція виготовлення народної іграшки як складова етнокультури (за матеріалами Полтавської області). *Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст* : зб. наук. праць за матеріалами II Міжнар. конгресу (м. Полтава, 16-18 жовт. 2013 р) / упоряд. і відп. ред.: Є. А. Антонович, В. П. Титаренко ; гол. ред. М. І. Степаненко ; НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка [та ін.]. Полтава, 2015. Кн. 3. С. 554–556.

11. Свиридюк Н. О. Використання ігрових педагогічних технологій в позаурочній роботі з трудового навчання. *Актуальні проблеми технологічної, професійної освіти, культурології та дизайну* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з нагоди 40-річчя факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (9-10 жовтня 2018 року) / за ред.: В. П. Титаренко, А. Ю. Цини ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка, Каф. теорії та методики технологічної освіти. Полтава, 2018. С. 198–206.

12. Свиридюк Н. О. Традиція виготовлення іграшок на Національному Сорочинському ярмарку. *Сорочинський ярмарок – історична пам'ятка ярмаркування в Україні* : збірник тез Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-й річниці Проекту відродження Сорочинського ярмарку (22

серпня 2018 р.) / упоряд. і відп. ред.: М. І. Степаненко, В. П. Титаренко, А. Ю. Цина. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 129–132.

13. Свиридюк Н. О. Особливості становлення української моделі графічного дизайну. *Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та культурологічної освіти* : матеріали Всеукр. студентської конф. (Полтава, 2020 р.) / уклад.: Є. В. Кулик, І. В. Савенко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Каф. основ виробництва та дизайну. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. С. 143–147. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/16123/1/32.pdf>

14. Свиридюк Н. О. Дослідження народної ляльки Полтавщини як місцевого елемента нематеріальної культурної спадщини в діяльності Обласного центру народної творчості та культурно – освітньої роботи. *Сучасні проблеми національно-культурної ідентичності: регіональний вимір* : зб. наук. статей за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (24-25 вересня 2020 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. С. 352–362. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15998/1/50.pdf>

15. Свиридюк Н. О. Вузлова лялька Полтавщини у етнодизайнерських виставкових проєктах. *Соціокультурні тенденції розвитку сучасного дизайну і мистецтва* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (08-10 вересня 2021 р.) / ХНТУ ; за ред. О. В. Чепелюк. Херсон : ХНТУ, 2021. С. 138–140.

16. Свиридюк Н. О. A knot doll as a type of folk art and an ethnic design phenomenon at the National Sorochynsky fair in terms of intangible cultural heritage. = Вузлова лялька як вид народного мистецтва та явище етнодизайну на Національному Сорочинському Ярмарку в рамках нематеріальної культурної спадщини. *Ярмарковий рух в Україні: історія, традиції, культурна практика* : програма та матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (18 серпня 2021 р.) / упоряд. і відп. ред. О. П. Івановська. Полтава : ТОВ «Сорочинський ярмарок», 2021. С. 40–42.

17. Свиридюк Н. О. Презентаційна діяльність у галузі народного мистецтва як складова підготовки майбутніх учителів технологій до застосування етнодизайну у професійній діяльності. *Традиції та інновації в підготовці фахового молодшого бакалавра сфери культури і мистецтва* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Гадяч, 9-10 грудня 2021 р.). Гадяч : Гадяцький фаховий коледж культури і мистецтв ім. І. П. Котляревського, 2021. С. 148–151.

18. Свиридюк Н. О. Фахова підготовка майбутніх учителів технологій засобами етнодизайну. *Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті*: зб. матеріалів XIII-ї Міжнар. наук.-практ. онлайн-інтернет конф. (Кропивницький, 13-28 червня 2022 р.) / Відп. ред. М. І. Садовий. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. С. 11-12.

19. Свиридюк Н. О. Етнодизайн у творчості сучасної молоді. *Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 2022 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. С. 308–311. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/21393/1/57.pdf>

20. Свиридюк Н. О. Застосування традицій етнолялькарства у професійній діяльності учителів технологій. *Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (07-08 вересня 2022 р.) / ХНТУ ; за ред. А. А. Білик. Херсон ; Кам'янець-Подільський : ХНТУ : ФОП Панькова А.С., 2022. С. 218–220.

21. Свиридюк Н. О. Досвід творчої взаємодії у крос мистецькому проєкті «Сродні». *Верлібри настелі* : тези доповідей круглого столу та результати художнього конкурсу Мистецького симпозиуму пам'яті професора Бориса Негоди (07 квітня 2023 р.). Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2023. С. 32–35.

22. Свиридюк Н. Мистецтво відтворення традиційних головних уборів Полтавщини. *Сучасні соціокультурні процеси: компетентнісно-*

аксіологічний аспект : зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 листоп. 2022 р.) / за ред.: О. В. Лук'яненко, В. А. Дмитренко ; Полтав. нац. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. С. 176–180. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20807>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

23. Свиридюк Н. О. Залучення молоді до етнодизайну через призму народної української ляльки : навч.-метод. посіб. / за ред. Т. М. Борисової. Полтава : ПП «Астрая», 2023. 221 с.

24. Свиридюк Н. О. Традиції створення народної іграшки в 40-50-х рр. ХХ ст. (за польовими матеріалами Шишацького району Полтавської області). *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії* : зб. наук. праць / [Голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2010. Вип. 11. С. 62–65.

25. Свиридюк Н. О. Українська народна лялька, як прикраса традиційного житла (на матеріалах етнографічних досліджень Полтавської області). *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції* : зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Кн. 1. С. 495–497.

26. Свиридюк Н. О. Презентаційна діяльність Полтавського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України. *Вища школа*. 2020. № 7/8. С. 50–59.

27. Савенко І., Свиридюк Н. Етнодизайнерська підготовка майбутніх учителів технологій у процесі виготовлення вузлової ляльки Полтавщини. *Українська професійна освіта*. 2020. Вип. 7. С. 97–104. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17592/1/SavenkoI.pdf>

28. Свиридюк Н. О., Соколов Д. О. Передмова. *Каталог виставки творів майстрів народного мистецтва. Народна іграшка Полтавщини. Історія. Сучасність. Традиція*. Полтава : Сімон, 2020. С. 1.

29. Svyrydiuk N., Sribna Y., Borysova T., Savenko I., Kaliazin Y., Tytarenko V. Labor training in design and technological activities of students. *Laplage em revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. Extra-E, Aug. Ensino e aprendizagem na universidade. P. 172–179.

30. Свиридюк Н. О. Застосування технологій етнодизайну у процесі підготовки майбутніх учителів технологій. *Дидаскал* : часопис : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст», 16–17 лист. 2021 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. № 22. С. 89–91. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/18295/1/28.pdf>

31. Свиридюк Н. О. Підвищення обізнаності майбутніх учителів технологій з елементами нематеріальної культурної спадщини. *Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць / ред. О. В. Марущак. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. Вип. 4. С. 47–49.

32. Ханко В. М., Свиридюк Н. О. Омельяненко Людмила Андріївна. *Енциклопедія сучасної України*. Київ, 2022. Т. 24: О. С. 493.

33. Свиридюк Н. Дидактичні засади формування моделі підготовки учителів до застосування етнодизайну на заняттях з історії. *Проблеми дидактики історії* : збірник наукових праць / [редкол.: С. Копилов (голова, наук. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 13: На пошану доктора історичних наук, професора Валерія Степанкова. С. 208–214.

ABSTRACT

Nataliia Svyrydiuk. Preparation of future teachers of technology for the use of ethnodesign in professional activities. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy in the specialty 015 "Professional education (by specializations)", fields of knowledge 01 Education / Pedagogy – Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, MESU, Poltava, 2023.

Ethnodesign is a synergy of folk art and modern design technologies. Ethnodesign technologies, based on deep national tradition, contribute to the creation of modern projects that embody ethnic uniqueness and are interesting for the whole world. Taking into account the prospects of renewal and development of the New Ukrainian School, the educational sector - technology - is the most attractive for the introduction of ethnodesign into the educational process. In particular, the training of future technology teachers and its ethno-design direction, which must not only meet modern requirements, but also future challenges, are gaining relevance. A decisive role in the training of future technology teachers is played by the mastery of innovative ethnodesign teaching technologies, the ability to adequately apply them in the educational process. Therefore, the study of methodological specifics of the training of future technology teachers, which affects the effectiveness of the implementation of ethnodesign in professional pedagogical activity, is relevant.

In the dissertation, the main attention is paid to the folk doll as an object of ethnodesign, which traces the synergy of various types of traditional decorative and applied art, including embroidery, weaving, techniques of traditional cut, felting from wool, vybiika, dyeing with vegetable dyes, appliqués, making artificial flowers by traditional method, weaving from natural materials, beading, working with leather, making jewelry from textiles and others. The folk doll is the embodiment of the complexity of ethnodesign technologies, the most valuable aspect of which is the educational, aesthetic, ecological, national and patriotic

potential of folk art. Therefore, the technology of making a folk doll can be introduced into the educational process at its various stages and various formats of the organization of education and upbringing of young people, in particular, at technology lessons in general secondary education institutions, group classes in extracurricular education institutions, educational and artistic events, excursions, workshops classes and creative meetings with folk craftsmen, etc.

In the course of the theoretical search, a significant body of scientific, special literature devoted to the ethnogenesis of the folk Ukrainian toy was analyzed, ethnographic field research was conducted, and the results of ethnographic explorations of the regional features of the doll of Poltava Region were presented, which serve as the theoretical basis for teaching ethnodesign of the folk doll. The origins of toymaking, the original, probably sacred, role of the doll are briefly considered; the general European trend of the process of distinguishing between folk household toys and artisanal toy production, the emergence of toy industries, the formation of folk doll art.

The concepts of "design", "ethnodesign", "decorative and applied art", "folk art" were thoroughly interpreted and clarified; the semantics of the concepts "toy", "folk toy", "toy making", "doll", "motanka doll", "knotted doll" were studied.

The ethnodesign technologies of the folk doll are systematized as a complete object of design-projection, in the process of making which various techniques of decorative and applied art are studied, and they are grouped into the technologies of forming Ukrainian traditional costume; technologies of using traditional natural materials and techniques of their processing and decoration; research technologies of national coloring and ornamentation; technologies of study and reconstruction of the domestic and ritual significance of the doll.

A content analysis of materials from the work experience of scientists and practicing teachers in the field of design education, analysis of software and educational and methodological support of the educational process in institutions of general secondary education and extracurricular education was carried out. It was found that the use of ethnodesign technologies in professional pedagogical

activity requires the organization of purposeful training of teachers, the purpose of which is to form the readiness of future technology teachers to use the ethnodesign of folk dolls in the educational process of school and extra-curricular education, which contributes to the formation of national self-awareness of student youth.

The willingness of future teachers of technology to use the ethnodesign of a folk doll in professional pedagogical activities is interpreted as a valuable attitude to folk art and ethnotraditions, positive attitudes towards the use of ethnodesign in the educational process; professional interest in ethnostyle formation; sustainable motives for project-technological activity in ethnodesign; awareness of responsibility for its results. The essential characteristics of readiness through its structural components have been clarified: motivational-value, subject, educational-methodical and organizational-educational.

A purposeful process of professional training is structured according to the outlined direction of ethnodesign training of future teachers of technology in the unity of the components of the macro structure (structural and logical sequence of specially selected educational disciplines and practices, a set of content modules that provide professional training of future teachers according to the defined directions of ethnodesign technologies in the content of various educational components) and components of the microstructure (semiotic, containing a system of exercises and tasks, technological techniques and techniques, demonstration material (works of folk art, sets of samples of decorative and applied art techniques), presentation projects (thematic exhibitions and museum expositions, multimedia teaching aids, etc.); methodical, which included problem-based, game-based, simulation, interactive, art-graphic, project, presentation methods of learning; praxeological, which reveals the specifics of the implementation of modern formats of educational work (web-quests, ethno-trips, virtual ethno-excursions, thematic stylized ethno-activities, ethnoprojects, ethnoart performances, ethnomaster classes, show master classes, etc.).

A cycle of author content modules "Ethnographic essays on Ukrainian folk toys", "Combination of ethnodesign technologies in the folk art of creating a

knotted doll", "Implementation of ethnodesign in the context of the educational field "Technology"", "Methodology of organizing extracurricular educational activities of students in ethnodesign", a package of creative tasks of educational pedagogic practice, coursework and qualification works, and methodical recommendations for their implementation are presented, which are concentrated in the educational and methodical manual "Involvement of youth in ethnodesign through the prism of a folk Ukrainian doll".

In the course of the pedagogical experiment, it was found that in the presence of a logically structured process of professional training of future technology teachers with selected key directions of using ethnodesign technologies in the activities of general secondary and extracurricular education institutions, in the presence of software, educational and methodological support, developed content for the study of folk doll ethnodesign technologies the level of readiness of future technology teachers to use ethnodesign of folk dolls in various formats of educational work increases.

Key words: design education, ethnodesign, folk doll ethnodesign technologies, professional training of future technology teachers, synergistic essence of training future technology teachers to use folk doll ethnodesign in the system of school and out-of-school education, readiness of future technology teachers to use folk doll ethnodesign technologies in various educational work formats.

LIST OF PUBLICATIONS OF THE APPLICANT ACCORDING TO THE TOPIC OF THE DISSERTATION

Research works in which the main results of the dissertation have been published

1. Svyrydiuk N. (2020). Tradytsiia stvorennia vuzlovoi lialky u Poltavskii oblasti [The tradition of making knotted dolls in the Poltava region]. Poltavska shkola etnodyzainu [Poltava school of ethnodesign]. Poltava, p. 186–200 [in Ukrainian].

2. Svyrydiuk N. (2023). Metodyka orhanizatsii ta provedennia etnopodorozhi u svit narodnoi lialky [The method of organizing and carrying out an ethnic trip to the world of folk dolls]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher](5)*. Poltava, p. 144-152. [in Ukrainian].

3. Svyrydiuk N. (2022). Navchannia maibutnikh uchyteliv tekhnolohii mystetskym osoblyvostiam provedennia maister klasu z vyhotovlennia vuzlovoi lialky [Teaching future technology teachers the artistic features of a master class on making a knotted doll]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical sciences] (80)*. P. 57–63. [in Ukrainian].

4. Svyrydiuk N. (2023). Osoblyvosti tekhnolohii provedennia etnomaister – klasiv dlia riznogo kontynhentu uchniv [Peculiarities of the technology of ethnomasters - classes for different contingents of students]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Pedahohichni nauky [Bulletin of the Glukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko. Pedagogical sciences.] 1 (51)*. C. 308–315. [in Ukrainian].

5. Svyrydiuk N. (2023). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii do orhanizatsii tvorchoi diialnosti uchniv na zasadakh etnodyzainu [Preparation of future technology teachers to organize students' creative activities on the basis of ethnodesign]. *Molod i rynek [Youth and the market](4)*. P. 83–89. [in Ukrainian].

6. Svyrydiuk N. (2023). Tekhnolohii zaluchennia uchnivskoi molodi do ukrainskykh tradytsii zasobamy etnodyzainu [Technologies of involving schoolchildren to Ukrainian traditions by means of ethnodesign]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky [Scientific notes of Berdyan State Pedagogical University. Pedagogical sciences] (1)*. P. 154–164.

Scientific works certifying the approval of the dissertation materials

7. Svyrydiuk N. (2010). Spryiniattia ukrainskoi narodnoi lialky riznymy vikovymy hrupamy naselennia Poltavskoi oblasti [Perception of the Ukrainian folk doll by different age groups of the population of the Poltava region]. *Lialka yak*

znak, obraz, funktsiia [The doll as a sign, image, function]. Kyiv, p. 108–112 [in Ukrainian].

8. Svyrydiuk N. (2014). Narodna lialka z elementamy tradytsiinoi poltavskoi vyshyvky [Folk doll with elements of traditional Poltava embroidery]. Heneza polotnianoho litopysu u tvorchosti maistra narodnoho mystetstva Oleksandry Velykodnoi [The genesis of the canvas chronicle in the work of the master of folk art Oleksandra Velykodnaya]. Poltava. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4917/1/10.pdf> [in Ukrainian].

9. Svyrydiuk N. (2014) Vyshyvky v ozdoblenni ukrainskoi narodnoi lialky za zrazkamy tvoriv V. S. Roik [Embroidery in the decoration of a Ukrainian folk doll based on the works of V. S. Roik]. *Mystetstvo ukrainskoi vyshyvky – zhyttiedaine dzhereło tvorchosti, prysviachena pamiaty Heroia Ukrainy, Zasluzhenoho maistra narodnoi tvorchosti Ukrainy V. S. Roik* [The art of Ukrainian embroidery is a life-giving source of creativity, dedicated to the memory of the Hero of Ukraine, Honored Master of Ukrainian Folk Art V. S. Roik]. Poltava, p. 89-91 Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7340> [in Ukrainian].

10. Svyrydiuk N. (2015). Tradytsiia vyhotovlennia narodnoi ihrashky yak skladova etnokultury (za materialamy Poltavskoi oblasti) [The tradition of making folk toys as a component of ethnoculture (based on materials from the Poltava region)]. *Etnodyzain: Yevropeiskyi vektor rozvytku i natsionalnyi kontekst Book 3* [Ethnodesign: European vector of development and national context]. Poltava, p. 554–556 [in Ukrainian].

11. Svyrydiuk N. (2018) Vykorystannia ihrovykh pedahohichnykh tekhnolohii v pozaurochnii roboti z trudovoho navchannia [The use of game pedagogical technologies in extracurricular work on labor training], *Aktualni problemy tekhnolohichnoi, profesiinoi osvity, kulturolohii ta dyzainu* [Actual problems of technological, professional education, cultural studies and design: a collection of materials of the All-Ukraine. science and practice conf. on the occasion of the 40th anniversary of the Faculty of Technology and Design of the

Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko. Poltava, p. 198–206 [in Ukrainian].

12. Svyrydiuk N. (2018). Tradytsiia vyhotovlennia ihrashok na Natsionalnomu Sorochynskomu yarmarku [The tradition of making toys at the National Sorochyn Fair]. Sorochynskyi yarmarok – istorychna pamiatka yarmarkuvannia v Ukraini [Sorochyn Fair - a historical landmark of fairs in Ukraine]. Poltava, p. 129–132[in Ukrainian].

13. Svyrydiuk N. (2020). Osoblyvosti stanovlennia ukrainskoi modeli hrafichnoho dyzainu [Peculiarities of the formation of the Ukrainian model of graphic design]. Perspektyvy modernizatsii pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv tekhnolohichnoi, profesiinoi ta kulturolohichnoi osvity [Prospects for the modernization of the training of future specialists in technological, professional and cultural education]. Poltava, p. 143–147. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/16123/1/32.pdf> [in Ukrainian].

14. Svyrydiuk N. (2020). Doslidzhennia narodnoi lialky Poltavshchyny yak mistsevoho elementa nematerialnoi kulturnoi spadshchyny v diialnosti Oblasnoho tsentru narodnoi tvorchosti ta kulturno – osvitnoi roboty [Research of the folk doll of the Poltava Region as a local element of intangible cultural heritage in the activities of the Regional Center for Folk Art and Cultural and Educational Work]. Suchasni problemy natsionalno-kulturnoi identychnosti: rehionalnyi vymir. Poltava, p. 352–362. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15998/1/50.pdf> [in Ukrainian].

15. Svyrydiuk N. (2021) Vuzlova lialka Poltavshchyny u etnodyzainerskykh vystavkovykh proektakh [Knotted doll of Poltava region in ethnodesigner exhibition projects]. Sotsiokulturni tendentsii rozvytku suchasnoho dyzainu i mystetstva [Sociocultural trends in the development of modern design and art]. Kherson, p. 138-140 [in Ukrainian].

16. Svyrydiuk N. (2021). Vuzlova lialka yak vyd narodnoho mystetstva ta yavyshe etnodyzainu na Natsionalnomu Sorochynskomu Yarmarku v ramkakh nematerialnoi kulturnoi spadshchyny [A knot doll as a type of folk art and an

ethnic design phenomenon at the National Sorochynsky fair in terms of intangible cultural heritage]. *Yarmarkovyi rukh v Ukraini: istoriia, tradytsii, kulturna praktyka* [The fair movement in Ukraine: history, traditions, cultural practice]. Poltava, p. 40–42. [in English].

17. Svyrydiuk N. (2021). *Prezentatsiina diialnist u haluzi narodnoho mystetstva yak skladova pidhotovky maibutnikh uchyteliv tekhnolohii do zastosuvannia etnodyzainu u profesiinii diialnosti* [Presentation activity in the field of folk art as a component of training future technology teachers for the use of ethnodesign in professional activities]. *Tradytsii ta innovatsii v pidhotovtsi fakhovoho molodshoho bakalavra sfery kultury i mystetstva* [Traditions and innovations in the training of a professional junior bachelor in the field of culture and art]. Hadiach, p.148–151. [in Ukrainian].

18. Svyrydiuk N. (2022). *Fakhova pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii zasobamy etnodyzainu* [Professional training of future technology teachers by means of ethnodesign]. *Problemy ta innovatsii v pryrodnycho-matematychnii, tekhnolohichnii i profesiinii osviti* [Problems and innovations in science, mathematics, technology and professional education]. P. 11-12.

19. Svyrydiuk N. (2022). *Etnodyzain u tvorchosti suchasnoi molodi* [Ethnodesign in the creativity of modern youth]. *Dyzain-osvita maibutnikh fakhivtsiv: problemy ta perspektyvy* [Design education of future specialists: problems and prospects]. Poltava, p. 308–311. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/21393/1/57.pdf> [in Ukrainian].

20. Svyrydiuk N. (2022). *Zastosuvannia tradytsii etnolialkarstva u profesiinii diialnosti uchyteliv tekhnolohii* [The application of the traditions of ethnic doll making in the professional activity of technology teachers]. *Dyzain ta mystetstvo v konteksti sotsiokulturnoho rozvytku* [Design and art in the context of socio-cultural development]. Kamianets-Podilskyi, p. 218–220. [in Ukrainian].

21. Svyrydiuk N. (2023). *Dosvid tvorchoi vzaiemodii u kros mystetskomu proiekti «Srodni»* [Experience of creative interaction in the cross-art project "Srodni"]. *Verlibry pasteli*. Kamianets-Podilskyi, p. 32–35 [in Ukrainian].

22. Svyrydiuk N. (2022). *Mystetstvo vidtvorennia tradytsiinykh holovnykh uboriv Poltavshchyny*. [The art of reproducing traditional headdresses of the Poltava region] *Suchasni sotsiokulturni protsesy: kompetentnisno-aksiolohichni aspekt* [Modern sociocultural processes: competence-axiological aspect]. Poltava, p. 176–180. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20807> [in Ukrainian].

Scientific works that additionally reflect the scientific results of the dissertation

23. Svyrydiuk N., Borysova T. (Ed.). (2023) *Zaluchennia molodi do etnodyzainu cherez pryzmu narodnoi ukrainskoi lialky: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Involvement of youth in ethnodesign through the prism of a folk Ukrainian doll: educational and methodological guide]. Poltava: PP Astaria. [In Ukrainian].

24. Svyrydiuk N. (2010). *Tradytsii stvorennia narodnoi ihrashky v 40-50 rr. XX st. (za polovymy materialamy Shyshatskoho raionu Poltavskoi oblasti)* [Traditions of creating a folk toy in the 40s and 50s of the 20th century. (based on field materials of the Shischatsky district of the Poltava region)]. *Ukrainske mystetstvoznavstvo: materialy, doslidzhennia, retsenzii* [Ukrainian art history: materials, research, reviews] (11). Kyiv, p. 62–65 [in Ukrainian].

25. Svyrydiuk N. (2018). *Ukrainska narodna lialka, yak prykrasa tradytsiinoho zhytla (na materialakh etnografichnykh doslidzhen Poltavskoi oblasti)* [Ukrainian folk doll as a decoration of a traditional home (based on ethnographic research materials of the Poltava region)]. *Etnodyzain u konteksti ukrainskoho natsionalnoho vidrodzhennia ta evropeiskoi intehtratsii* [Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration] *Book 1*. Poltava, p. 495–497 [in Ukrainian].

26. Svyrydiuk N. (2020). *Prezentatsiina diialnist Poltavskoho oblasnoho oseredku Natsionalnoi spilky maistriv narodnoho mystetstva Ukrainy* [Presentation activity of the Poltava regional branch of the National Union of Masters of Folk Art of Ukraine]. *Vyshcha shkola* [Higher school] (7/8). P. 50–59 [in Ukrainian].

27. Savenko I., Svyrydiuk N. (2020) Etnodyzainerska pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii u protsesi vyhotovlennia vuzlovoi lialky Poltavshchyny [Ethnodesigner training of future technology teachers in the process of making knotted dolls of Poltava Oblast]. *Ukrainska profesiina osvita* (7). [Ukrainian professional education] Poltava, p. 97–104. DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2020.7.238048>. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17592/1/SavenkoI.pdf> [in Ukrainian].

28. Svyrydiuk N., Sokolov D. (2020) Foreword. Catalog of the exhibition of works of folk art masters. Folk toy of Poltava region. History. Modernity. Tradition. Poltava, p. 1 [in Ukrainian].

29. Svyrydiuk N., Sribna Y., Borysova T., Savenko I., Kaliazin Y., Tytarenko V. Labor training in design and technological activities of students. *Laplage em revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. Extra-E, Aug. Ensino e aprendizagem na universidade. P. 172–179. [in English]

30. Svyrydiuk N. (2021). Zastosuvannia tekhnolohii etnodyzainu u protsesi pidhotovky maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Application of ethnodesign technologies in the process of training future technology teachers]. *Didaskal: magazine: materials of All-Ukraine. science and practice conf. from international with the participation of "Transformations of higher pedagogical education: world and Ukrainian context"* (22). Poltava, p. 89–91. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/18295/1/28.pdf> [in Ukrainian].

31. Svyrydiuk N. (2021). Pidvyshchennia obiznanosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii z elementamy nematerialnoi kulturnoi spadshchyny [Raising awareness of future technology teachers with elements of intangible cultural heritage]. *Suchasni tekhnolohii pidhotovky maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia ta tekhnolohii, pedahohiv profesiinoi osvity i fakhivtsiv obrazotvorchoho ta dekoratyvnoho mystetstva: teoriia, dosvid, problemy* [Modern technologies of training of future teachers of labor training and technology,

teachers of vocational education and specialists of fine and decorative arts: theory, experience, problems] (4). Vinnytsia, p. 47–49 [in Ukrainian].

32. Khanko V., Svyrydiuk N. Omelianenko Liudmyla Andriivna [Omelianenko Liudmyla Andriivna]. *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy* [Encyclopedia of modern Ukraine] (24). Kyiv, p. 493.

33. Svyrydiuk N. (2022) *Dydaktychni zasady formuvannia modeli pidhotovky uchyteliv do zastosuvannia etnodyzainu na zaniattiakh z istorii* [Didactic principles of the formation of a model of teacher training for the use of ethnodesign in history classes]. *Problemy dydaktyky istorii* [Problems of didactics of history]. Kamianets-Podilskyi, p. 208–214. [in Ukrainian].